

HYVINVOINTIPALVELUJEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

1. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA

Hyvinvointilautakunta on valtuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti hyväksynyt (23.1.2022 § 13) sisäisen valvonnan valvontasuunnitelman vuodelle 2022. Valvontasuunnitelman toteutumisesta on raportoitu hyvinvointilautakunnalle 5.9.2022 § 53 ja 30.1.2023 § 4. Valvonnassa ei ilmennyt epäkohtia. Toimialajohtaja on toteuttanut säännöllistä sisäistä tarkkailua toimialajohtajien toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Näissä ei myöskään ilmennyt epäkohtia.

Riskien hallinnassa on tehty työyksikkökohtaiset riskianalyysit. Niiden pohjalta varaudutaan riskien ennakointiin ja hallitsemiseen. Riskianalyysin seuranta toteutetaan vuosittain. Vastuu riskien hallinnasta on jokaisen tulosalueen vastuuhenkilöllä ja tulosityksikön johtajalla, kokonaisvastuu on toimialajohtajalla.

1.1. Toimintaympäristö ja toiminnan organisointi

Lainsäädännön muutoksia seurataan aktiivisesti koko toimialalla. Lain muutosten edellyttämät toiminnan muutokset huomioidaan hyvissä ajoin ennen lain varsinaista voimaantuloa, muutoin toiminnalle asetetuista tavoitteista jäädään jossain määrin tai merkittävästi. Riskin todennäköisyys on erittäin pieni. Toiminnasta vastaavat seuraavat jatkuvasti lainsäädäntönsä kehittymistä ja valmistelevat tulevia muutoksia hyvissä ajoin.

Viimeisimmät lakitason muutokset hyvinvointipalvelujen toimialalla ovat kohdentuneet nuorisolakiin. Marraskuussa 2022 nuorisolakiin (955/2022) lisättiin uudet säännökset Harrastamisen Suomen mallin mukaisesta nuorten harrastustoiminnasta sekä tähän toimintaan myönnettävästä valtionavustuksesta. Kyseiset muutokset astuivat voimaan 1.1.2023. Opetushallitus puolestaan antoi vuoden 2022 aikana useita määräyksiä sekä esi- ja perusopetuksesta että perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Nämä määräykset ja niiden mukaan tehtävät muutokset tulevat pääsääntöisesti voimaan 1.8.2023. Kunnan, kuntayhtymän tai yksityisen palveluntuottajan tulee valmistella ja ottaa käyttöön näiden perusteiden mukainen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma elokuussa 2022.

Opetushallitus antoi alkuvuodesta 2022 valtakunnallisen määräyksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on antaa yhteinen perusta paikallisille suunnitelmille. Perusteasiakirja ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Perusteasiakirja sisältää viittauksia varhaiskasvatusta ohjaavaan lainsäädäntöön sekä ohjeita paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen ja kehittämiseen. Puumalan osalta paikallinen, uusien ohjeiden mukaan päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma hyväksyttiin hyvinvointilautakunnan toimesta 10.10.2022 § 62.

Kunnan sääntöjen ja ohjeiden noudattamatta jättäminen aiheuttaa sen, että toiminnalle asetetut tavoitteet jäävät jossain määrin saavuttamatta. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavien sääntöjen ja ohjeiden noudattamista valvoo toimialajohtaja.

Erilaisten ostopalvelusopimusten toteutumattomuus voi aikaansaada sen, että toiminnalle asetetusta tärkeästä tavoitteesta jäädään merkittävästi. Riskin todennäköisyys on kohtalainen. Toiminnasta vastaavan tulee seurata tehtyjen ostopalvelusopimusten noudattamista säännöllisesti ja keskusteltava palvelun tuottajan kanssa epäkohdista.

Oppilashuollon palvelut tuotti Essote-kuntayhtymä vuoden 2022 loppuun (vuoden 2023 alusta Etelä-Savon hyvinvointialue, Eloisa). Palvelujen tuottamisen häiriöissä toiminnalle asetetuista tavoitteista jäädään merkittävästi. Riskin todennäköisyys on suuri. Vuoden 2022 aikana oli erityisiä haasteita riittävien koulupsyko- logi- ja kuraattoripalveluiden saamisessa.

Hyvinvointipalvelujen organisaatio on pitkäaikaisen kehitystyön johdosta selkeä ja tarkoituksenmukainen.

1.2. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmä

Tavoitteet asetetaan vuosittain talousarviossa ja taloussuunnitelmassa. Tavoitteet johdetaan kuntastrategi- asta ja osin myös sen pohjalta tehdystä hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelmasta. Jos toimintaa ei ke- hitetä, toiminnalle asetetusta tärkeästä tavoitteesta voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on pieni.

Hyvinvointilautakunta hyväksyy talousarvion käyttösunnitelman vuosittain. Toimialajohtaja seuraa koko toimialan talousarvion toteutumista ja vastuuhenkilöt oman tulosalueen osalta. Toimialajohtaja raportoi hy- vinvointilautakunnalle talouden tilanteesta kokouksittain, noin kuusi kertaa vuodessa. Talouden ja toiminnan toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle puolivuosisraportin muodossa ja tilinpäätöksen yhteydessä. Yllättävät tilanteet voivat aiheuttaa sen, että omalle toiminnalle asetettu tavoite ei välttämättä toteudu täy- sin. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavalla on vastuu siitä, että yllättävissäkin tilanteissa toiminta järjestetään niin, että tavoitteet toteutuvat.

Vuonna 2022 haasteita toiminnan toteuttamisessa toivat korona-pandemia (edelleen paljon poissaoloja ja rajoituksia toiminnan järjestämisessä) sekä Venäjän Ukrainaan aloittama hyökkäyssota (mm. valmius- ja va- rautumissuunnitelmien laajat, ajallisia resursseja vaatineet päivitykset). Lisäksi henkilöstön pitkät poissaolot erityisesti perusopetuksen toimialueella toivat omat haasteensa toiminnan järjestämiseen.

1.3. Päätöksenteko

Päätöspöytäkirjat laaditaan, tarkastetaan ja pidetään nähtävänä hallintosäännön määräysten mukaisesti. Päätöksiä tehtäessä vaikutusten ennakoarviointi jää usein vähäiselle huomiolle. Riskinä ovat päätöksen en- nalta arvaamattomat ja epäedulliset vaikutukset eri tahoille, tällöin toiminnalle asetettu tavoite jää jossain määrin tavoitteesta. Riskin todennäköisyys on pieni. Vuonna 2022 aloitettiin koko kunnan eri toimialoja kos- kevan ennakkovaikutusten arviointimallin rakentaminen. Tämän valmistuttua tilanne paranee entisestään.

1.4. Henkilöstö

Henkilöstöhallinto toteutetaan hallintosäännön sekä talousarviossa olevien ja kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmän kokouksia pidetään 6–8 kertaa vuodessa ja vastuu- alue-/työpaikkakokouksia jokaisella vastuualueella/yksikössä tarpeen mukaan. Toiminta- ja työketjut ovat varmistettu niin, että toimialajohtajalle ja vastuuhenkilöille on määrätty sijaiset.

Hyvinvointipalveluihin on saatu tähän saakka pääsääntöisesti ammattitaitoista henkilöstöä mutta on kohta- lainen riski, että kelpoista henkilöstöä ei saa rekrytoitua. Etenkin määräaikaisiin työ- ja virkasuhteisiin on haasteellista saada kelpoisuuden omaavaa henkilöä. Ammattitaitoisen henkilöstön puute aiheuttaa sen, että kunnan kannalta olennainen tavoite jää osin saavuttamatta. Tällöin kuntalaiset eivät saa tarvitsemiaan pal- veluja tai palvelujen taso laskee. Toiminnan pitkän tähtäimen suunnittelu ja ennakointi pienentää epävar- muutta. Vakituisen henkilöstön rekrytointi useiden määräaikaissuoksien sijaan tuo varmuutta.

Henkilöstön kouluttautumishalun hiipuminen voi aiheuttaa sen, että kunnan kannalta olennainen tavoite jää osin saavuttamatta, ja että ei pysytä valtakunnallisen kehityksen mukana. Riski on pieni. Toiminnasta vastaava huolehtii siitä, että henkilöstöä kannustetaan kouluttautumaan ja henkilöstön kouluttautuessa heidän sijaisjärjestelynsä toimivat.

Äkillisissä tilanteissa sijaisen saaminen voi olla vaikeaa. Myös sijaisen perehdyttäminen jää olemattomaksi tai hyvin vähäiseksi ja toiminnalle asetetuista tavoitteista voidaan jäädä merkittävästi. Riski on kohtalainen. Toiminnasta vastaavan on huolehdittava sijaisjärjestelyistä ja riittävästä perehdyttämisestä. Jos käytössä on yksi ja sama sijainen, on hänen perehdyttäminen huomattavasti helpompaa ja riskit vähenevät.

Kun henkilöstö vähenee ja ikääntyy, jaksaminen on riskitekijä. Henkilöstö joutuu vastaamaan suuremmasta työkokonaisuudesta ja tekemään enemmän töitä. Tällöin toiminnalle asetetuista tärkeistä tavoitteista voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on suuri. Toiminnasta vastaavien on yhdessä työsuojelun organisaation ja työterveyshuollon kanssa huolehdittava henkilöstön työhyvinvoinnista ja jaksamisesta.

Koko toimialalla on riski siinä, että vain yksi tai kaksi työntekijä hallitsee tietyn työtehtävän. Jos he ovat työvapaalla, tehtävien hoito kärsii. Riskin todennäköisyys on suuri. Toimialajohtajan ja toiminnasta vastaavien on huolehdittava siitä, että henkilöstön osaamispohjaa laajennetaan niin, että useampi henkilö hallitsee samat työtehtävät. Lisäksi minimimiehityksellä toimittaessa yhdenkin henkilön yllättävä tai pitkäaikainen poissaolo vaikuttaa toimintojen toteutumiseen. Tällöin toiminnalle asetetusta tärkeästä tavoitteesta voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on kohtalainen. Tämä tuli vahvasti esille vuonna 2022. Vain yksi tai kaksi työntekijää hallitsee esimerkiksi olennaisia ohjelmistoja, joten osaamisperustan vahvistamista lähdettiin laajentamaan loppuvuodesta 2022.

Suurimpia työturvallisuusriskejä ovat sisäilmaongelmat. Jos sisäilma on huono, toiminnalle asetetuista tärkeistä tavoitteista voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaava, tekninen toimiala ja työsuojeluorganisaatio huolehtivat siitä, että sisäilmaongelmia ei ole tai ongelmat poistetaan heti, kun ne ilmenevät.

1.5. Tietojärjestelmät

Tietoturvallisuus perustuu kunnan yhteiseen tietoturvameneettelyyn ja ohjeistukseen sekä vastuuntuntoiseen työskentelytapaan arkaluontoisten asioiden käsittelyssä. Henkilöstön tulee suorittaa vuosittain tietoturvasuosasioihin perustuva testi.

Sekä työntekijöiden että asiakkaiden tietoja on erittäin paljon erilaisissa ohjelmistoissa. Mikäli ohjelmisto ei toimi, asioiden hoito vaikeutuu ja joissakin tapauksissa voi loppua kokonaan. Riskin todennäköisyys on pieni. Riskiä hallitaan osaltaan hoitamalla päivitykset sekä ohjeistamalla käyttäjät.

Sähköpostin toimintaongelmat aiheuttavat tiedonkulun ongelmia. Kunnan tiedonhallintajärjestelmän ongelmat hidastavat päätöksentekoa. Tällöin palvelujen tuottaminen myös hidastuu. Riski on pieni.

Atk-tuen poissa ollessa avun saaminen on hyvin vähäistä ja asioiden hoito vaikeutuu. Riskin todennäköisyys on pieni.

1.6. Hankinnat

Hankinnat tehdään pääsääntöisesti kilpailuttamisen perusteella. Näin saadaan toiminnot järjestettyä todennäköisimmin kustannustehokkaasti. Hankintojen suunnitelmallisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Toiminnasta vastaavien on huomioitava kaluston tärkeys ja kunnossapidon merkitys toimintojen toteutumiselle

sekä käyttäjäturvallisuus. Riskeinä ovat kaluston yllättävät korjauskustannukset tai uuden kaluston hankinta. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavien on tehtävä hankinnat suunnitelmallisesti ja ennakoitava kaluston kunto.

1.7. Sopimukset ja projektit

Erilaiset hyvinvointipalvelujen toimialalla tehdyt ostopalvelu- ja yhteistoimintasopimukset ovat toimineet pääsääntöisesti hyvin. Sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja seurataan jatkuvasti. Kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehtyjen sopimusten osalta riskinä on sopimuksen yllättävä purkautuminen tai toimijan resurssipula, jotka aiheuttavat sen, että toiminnalle asetetut tavoitteet voivat jäädä jossain määrin tavoitteista. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavien on suunnittelussa huomioitava tämä riski. Tämä haaste tuli esille vuonna 2022 Harrastamisen Suomen mallin puitteissa järjestetyssä, ulkopuoliselta taholta ostetussa palvelussa. Toimintaa ei pystytty järjestämään suunnitellusti järjestävän tahon ohjaajaresurssin vajeen vuoksi.

Projekteja/hankkeita on eri vastuualueilla kiitettävästi ja niihin haetaan aktiivisesti rahoituksia. Niiden avulla kehitetään toimintaa ja niiden vastuut on määritelty projekteja/hankkeita käynnistettäessä. Hanke- ja erityisrahoitusten haku voi jäädä epähuomiossa tekemättä, koska hakeminen on pääsääntöisesti yhden henkilön vastuulla. Tällöin toiminnalle asetetut tavoitteet jäävät jossain määrin tavoitteesta. Riskin todennäköisyys on pieni. Hanke- ja erityisrahoitusten hakuaikoja on seurattava intensiivisesti. Monivuotisten hankkeiden rahoituksen päättyminen kesken suunnitellun hankekauden voi keskeyttää hankkeen. Tällöin toiminnalle asetetusta tärkeästä tavoitteesta voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavien on varauduttava tähän. Hankkeisiin myös resursoitava aikaa, sillä hankehakemusten tekeminen, hankkeen organisointi ja raportointi ovat tavanomaisesti työläitä.

1.8. Omaisuus

Kunnan tekninen toimiala vastaa kunnan kiinteistöistä. Koneiden ja laitteiden on oltava asianmukaisia ja turvallisia. Riskinä on henkilöstön ja/tai asiakkaiden loukkaantuminen. Riskin todennäköisyys on pieni. Toiminnasta vastaavien on huolehdittava koneiden ja laitteiden kunnosta ja turvallisuudesta sekä opastettava käyttäjiä.

1.9. Talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit

Ostolaskujen hyväksymisen sujumattomuus voi aiheuttaa rahallisen riskin viivästyskorkojen muodossa. Riskin suuruus ja todennäköisyys on pieni. Toimialajohtajan on varmistettava laskujen hyväksyjien varahenkilöjärjestelmän toimivuus.

1.10. Tiedonkulku

Tiedonkulku henkilöstölle hoidetaan suusanallisesti, sähköpostitse, sähköisillä kanavilla, kirjeitse, hyvinvointipalvelujen johtoryhmän kokouksissa, työpaikkakokouksissa ja työpisteiden ilmoitustauluilla. Tiedottamiseen on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota ja sitä on kehitettävä. Tiedottamisessa tulee olla yhdenmukainen linja. Riskinä on tiedottamisen epäonnistuminen, joka voi vaikuttaa myös palvelutuotantoon. Riskin todennäköisyys on pieni.

Asianmukainen ja oikea-aikainen tiedottaminen palvelujen käyttäjille on olennainen osa palvelutuotantoa. Tiedottamisessa tulee olla yhtenäinen linja. Tiedotettaessa tulee huomioida tiedottamisväylät, joita asiakkaat

käyttävät. Tämä edellyttää henkilöstön osaamista ja tiedottamiseen sopivaa välineistöä. Riskinä on tiedottamisen epäonnistuminen. Tällöin toiminnalle asetetut tavoitteet voivat jäädä jossain määrin saavuttamatta. Riskinä on myös henkilöstön osaamisen ja välineistön puute. Riskien todennäköisyys on pieni. Kunnan tulee hankkia henkilöstölle tiedottamiskoulutusta ja asianmukaista välineistöä.

Tiedon kulku ja tiedottaminen sekä organisaation sisällä että ulkopuolelle on yhden tai parin henkilön varassa. Jos tieto ei kulje, toiminnalle asetetuista tärkeistä tavoitteista voidaan jäädä merkittävästi. Riskin todennäköisyys on pieni. Tiedottamisesta vastaaville on oltava varahenkilöjärjestelmä.

2. KÄRKITAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN TOTEUMA HYVINVOINTIPALVELUISSA

Kärkitavoite	Toimenpiteet	Toteuma
PAINOPISTE: LAPSIPERHEET		
Lapsen oikeuksien tunnetuksi tekeminen kuntalaisille ja päätäjille sekä niiden toteutuminen kaikkien lasten kohdalla	<p>Ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen jälkeinen työskentely lapsiystävällisyyden kehittämiseksi mallin mukaisesti yhdessä UNICEFin kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nykytilanteen uusi kartoitus Uuden toimintasuunnitelman laadinta. 	<p>Nykytilan kartoitus tehty keväällä 2022. Toimintasuunnitelma seuraaville kahdelle vuodelle laadittu (Unicef hyväksyy suunnitelman keväällä 2023, jonka jälkeen suunnitelma tulee päätettäväksi kunnan luottamuselimiin).</p>
Hyvät ja laadukkaat lapsiperheiden palvelut	<p>Varhaiskasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> Pedagogisen vuosisuunnitelman laatiminen Tiimikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadinta Yhteistyön kehittäminen Essoten perheteriimin ja neuvolan kanssa <p>Yhtenäiskoulu</p> <ul style="list-style-type: none"> Kehittämistyö: Tarjotaan elämyksellinen, luonnonläheinen ja turvallinen opinpolku. Painopisteitä ovat positiivinen pedagogiikka ja hyvinvointi sekä Saimaa Geopark ja luontoliikunta. Ulkopaikkakuntalaisten oppilaiden saaminen yläluokille syksyllä 2022 Aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukriteerien päivitys Koulun kerhotoiminnan laatukriteerien päivitys 	<p>Pedagogisen vuosisuunnitelman laadinta on aloitettu syksyllä -22. Tiimikohtaiset vastukset otettiin käyttöön elokuussa -22 ja niitä täydennetään toimintavuoden aikana. Essoten perheteriimin ja neuvolan kanssa on tehty säännöllistä yhteistyötä. Päiväkodin johtaja on osallistunut yhteistyöpalaveriin.</p> <p>Eri painopisteiden elämyksellinen opinpolku otettiin pilottikäyttöön lv. 2022-2023. Ulkopaikkakuntalaisten oppilaiden rekrytointia jatkettiin, mainoskampanja toteutettiin joulukuussa 2022. Aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukriteerit päivitettiin yhdessä ohjaajien kanssa. Kerhotoiminnan laatukriteerien päivitys vuonna 2023.</p>

	<p>Varhaiskasvatuksen ja yhtenäiskoulun ruokakasvatuksen kehittäminen yhteistyössä ruokapalvelujen kanssa.</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto syksyllä 2022</p>	<p>Varhaiskasvatuksen ja yhtenäiskoulun ruokakasvatustyöryhmä koontui tammi-, syys ja joulukuussa, mukana oli Essoten ravitsemusterapeutti ja Puumalan ja JSP:n ruokapalvelupäällikkö, päiväkodin johtaja ja keittäjä sekä rehtori.</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelma hyväksyttiin 6.6.2022. Lv. 2022-2023 taiteenalaksi valittiin kirjallisuus. Kulttuuripolun mukaisia retkiä sekä toimintaa toteutettiin.</p>
PAINOPISTE: HYVINVOINTI		
<p>Kuntalaisten kuulemisen ja osallisuuden uusien mallien kehittäminen</p>	<p>Kaikkea toimintaa suunnitellaan yhdessä kansalaisten kanssa</p> <p>Varhaiskasvatus:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lastenkokouksien mallin kehittäminen <p>Yhtenäiskoulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanhempainiltojen kehittäminen <p>Liikuntapalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous Liikunnan edistämisen poikkihallinnon työryhmä <p>Nuorisopalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Lasten (alle 13 v) osallistumisen välineiden kehittäminen <p>Kansalaisopisto ja kulttuuripalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Osallisuuskäytäntöjen kehittäminen 	<p>Päiväkodin oman mallin kehittäminen on käynnissä. Lapset osallistuvat eri tavoin toiminnan suunnitteluun.</p> <p>Työhön paneudutaan vuonna 2023.</p> <p>Poikkihallinnollinen työryhmä perustettiin ja ensimmäinen kokous pidettiin 1.6.2022</p> <p>Koululaisille Avointen ovien päivä kunnantalolla 12.5.2022</p> <p>Tartuttiin palautteisiin, joita saatiin monella tapaa opiskelijoilta kansalaisopistolle, reagoitiin ja toteutettiin</p>

	<p>Osallistavan budjetoinnin kehittäminen siten, että määräraha aktivoi kuntalaisia omaehtoiseen tekemiseen.</p> <p>Monipaikkaisten henkilöiden osallisuusmallin kehittäminen esim. etäinfojen tai kumppanuuspöydän muodostamisen kautta</p> <p>Kyläkierroksen toteuttaminen strategian päivittämisen yhteydessä keväällä 2022</p>	<p>osa toiveista heti luku-kauden kuluessa ja osa toteutuu tulevassa ohjelmassa.</p> <p>Kokoa oma poppoo -retket, kulttuuritoimijoiden palaverit. Marraskuussa -22 järjestettiin sekä ikäihmisten seminaari että kulttuurin osallisuusilta.</p> <p>Ei toteutettu vielä</p> <p>Toteutettu kausiasukkaiden tapaaminen keuhakuussa, jolloin kerättiin palautetta palveluiden kehittämiseksi.</p> <p>Neljä kylätilaisuutta keväällä. Kunnanjohtaja kiertänyt myös kylälieni muissa tilaisuuksissa.</p>
<p>Ennaltaehkäisevän toiminnan järjestäminen ja tunnistetaan syrjiviä rakenteita</p>	<p>Lapsille ja nuorille luodaan edellytykset sujuvaan arkeen</p> <p>Harrastamisen Suomen mallin ja muiden kerhohankkeiden sekä eri toimijoiden yhteistyö</p> <p>Yhtenäiskoulu: Kiusaamisen vastaisen suunnitelman sekä järjestyssääntöjen päivittäminen</p> <p>Nuorisopalvelut: Etsivästä nuorisotyöstä ja ns. nivelvaiheen tuesta tiedottaminen</p> <p>Vertaisohjaajatoiminnan kehittäminen</p>	<p>Kerhotoiminnan suunnittelusta vastaavat tahot ovat tehneet yhteistyötä.</p> <p>Järjestyssääntöjen päivitys aloitettiin oppilaiden kuulemisella, työ jatkuu vuonna 2023. Kiusaamisen vastaisen suunnitelman päivitys vuonna 2023.</p> <p>Etsivä nuorisotyö ja nivelvaiheen tuki: Lisätty koulu yhteistyötä, järjestetty ryhmämuotoista toimintaa,</p>

	<p>Liikuntapalvelut Etsivä liikuntatyö -hanke pääasiassa työikäiselle väestölle. Hankkeessa kartoitetaan liikuntatarjonnan aukkoja sekä selvitetään tekijöitä, jotka estävät kuntalaisia liikkumaan liikuntasuosituksen mukaisesti. Hanke tulee olemaan mukana valtakunnallisessa Liikkuva aikuinen -ohjelmassa, jonka tarkoitus on lisätä jokaisen työikäisen aktiivisuutta ja parantaa liikkumisen asemaa yhteiskunnassa.</p> <p>Kansalaisopisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapahtumatoiminnan kehittäminen: mm. konsertit, näyttelyt • Ennaltaehkäisevien, syrjäytymistä ehkäisevien ja hyvinvointia edistävien kurssien kehittäminen <p>Kulttuuripalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurihistoriallinen kävelyreitti kirkonkylään 	<p>matkalla tulevaisuuteen- päivä ja yksilö-ohjausta peruskoulun päättävälle nuorille.</p> <p>Vertaisohjaajatoimintaa lähdetty kehittämään, nuorilla ei siihen innokkuutta.</p> <p>Etsivä liikuntatyö -hanke saanut haetun avustuksen avilta. Hankkeen puitteissa tehty kysely liikuntaaktiivisuudesta, järjestetty kuntotestaus- ja hyvinvointitapahtuma, kehitetty liikuntaneuvontaa ja järjestetty uusia liikuntaryhmiä.</p> <p>Kevätnäyttely ja konsertti ja tanssiryhmien esitykset toteutuivat keväällä. Seniorikurssit esim. tietotekniikka kurssit ja runsaasti liikunta ja tanssikursseja.</p> <p>Teeman pohjustusta Suvorov-hankkeen työpajassa syksyllä.</p>
Liikkumista edistetään koko elämänskaarella	<p>Hyvinvointipalvelut tarjoaa monipuolista liikuntakasvatusta ja -toimintaa.</p> <p>Kartoitetaan yhdessä niitä tahoja, joille ei ole vielä riittävästi ohjattua toimintaa. Selvitetään, mitkä seikat estävät kuntalaisia liikkumasta.</p> <p>Työergonomiaan panostaminen.</p>	<p>Liikuntapalveluiden Etsivä liikuntatyö -hanke</p> <p>Ei toteutunut suunnitellusti.</p>

	Saimaa Geopark -kohteiden ja Saimaan kulttuuriperinnön tunnettavuuden nostaminen.	Nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestäneet toimintaa GeoPark-koh-teissa. Yhtenäiskoulu järjestänyt oppimisretkiä elämyspolun mukaisesti. Päiväkodista tehty retkiä Geopark-kohteisiin.
Positiivisen palvelun Puumala	Henkilöstön hyvinvoinnin ja palveluosaamisen vahvistaminen koulutuksin	Toteutui syksyllä 2022.
Varautumisen vahvistaminen	Varautumiseen liittyvien suunnitelmien ja toimintojen päivittäminen	Varautumisilta ryhmille toteutettu elokuussa. Ryhmien yhteystiedot päivitetty. Valmiussuunnitelman päivitys aloitettu ja päätöksenteossa keväällä 2023.
PAINOPISTE: YRITTÄJYYS		
Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen yhtenäiskoulussa	Yrittäjyyskasvatuspolun käyttöönotto ja jalkauttaminen.	Toteutui osittain.
PAINOPISTE: LAATUASUMINEN		
Seniorikotien yhteisöllisyyden lisääminen	Yhteisöllisen asumisen edistäminen senioriasukkaiden osalta Järjestetään Seniorikotien vajaakäyttöisissä yhteistiloissa teemahetkiä esimerkiksi musiikin, kirjallisuuden, yhteisten aamiaisten myötä	Seniorikotien kerho huone annettu ilmaiseksi käyttöön Es-soten päivätoiminnan, seurakunnan ja Äijien järjestämien kokoon-tumisten, sekä kunnan liikunnanohjaajan vetämien jumppahetkien järjestämiseksi

3. TALOUSARVION TOTEUMA

3.1 HYVINVOINTIPALVELUJEN TOIMIALA YHTEENSÄ

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	186 529	209 489	158 426	166 895	105 %	-20 %
Toimintamenot	-3 344 532	-3 681 546	-3 661 186	-3 743 647	102 %	2 %
TOIMINTAKATE	-3 158 003	-3 472 057	-3 502 760	-3 576 752	102 %	3 %
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-1 481	-1 639	-1 668	-1 698	102 %	4 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	166 589	181 558	136 530	149 643	110 %	-18 %
Toimintamenot	-2 646 474	-2 881 083	-3 041 730	-2 919 767	96 %	1 %
TOIMINTAKATE	-2 479 885	-2 699 525	-2 905 200	-2 770 125	95 %	3 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Hyvinvointipalvelujen toimialan toteuma oli 95 % talousarvioon suunnitellusta. Alitus oli euromääräisesti 135 075. Toimintatuloissa (ulk.) oli ylitystä talousarvioon 9,6 % (13 113 €). Tuloja ovat lisänneet esimerkiksi liikuntapalveluille kohdentuvat vuokratuotot ja valtiolta saadut avustukset. Suurimmat alitukset talousarvioon tehtiin liikuntapalveluissa (toteuma 60 % ja alitus talousarvioon n. 39 000 €) ja opetuspalveluissa (toteuma 96 % ja alitus talousarvioon n. 63 000 €). Vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna vuoden 2022 toimintakate oli 2,7 % suurempi (72 244 €).

3.2 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Palvelusuunnitelma:

Hyvinvointilautakunta hallinnoi opetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso-, liikunta-, aikuiskoulutus- sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluja, koordinoi näiden toimintaa ja ohjaa niitä. Hyvinvointilautakunnan vastuualueella on myös vanhus- ja vammaisneuvosto. Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Hyvinvointilautakunnan kokouksia	6	6	6	7		
Käsiteltyjä asioita	63	69	60	75		
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksia	4	4	6	5		
Käsiteltyjä asioita	43	33	45	39		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	0	0	200	161	81 %	0 %
Toimintamenot	-110 915	-125 681	-114 363	-114 623	100 %	-9 %
TOIMINTAKATE	-110 915	-125 681	-114 163	-114 462	100 %	-9 %
Toimintakate euroa/asukas	-52	-59	-54	-54	100 %	-8 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	0	0	200	161	81 %	0 %
Toimintamenot	-102 555	-119 712	-109 770	-110 030	100 %	-8 %
TOIMINTAKATE	-102 555	-119 712	-109 570	-109 869	100 %	-8 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Hyvinvointilautakunta kokoontui 7 kertaa ja käsitteli 75 asiaa. Keskeisimmät asiat olivat:

- vuoden 2022 talousarvion käyttösunnitelma, toimintakertomus vuodelta 2021 ja vuoden 2023 talousarvio,
- sisäisen valvonnan raportti vuodelta 2021, suunnitelma vuodelle 2022 ja raportti I/2022,
- Puumalan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuman 2018–2021 arviointi,
- Etelä-Savon ja Puumalan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2023,
- vastineen antaminen aluehallintoviraston selvityspyyntöön,
- Puumala-rahaston jaettava tuotto vuonna 2022, harrastusstipendien haettavaksi julistaminen ja harrastusstipendien myöntäminen,
- Puumalan kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma,
- Puumalan kunnan kulttuuripalkinto 2022,
- Liehtalanniemen museotilan toimintakertomus kesältä 2022,
- Puumalan kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021–2023,
- Puumalan kansalaisopiston laadunarviointi- / itsearviointiraportti,
- Puumalan kansalaisopiston yksityisille ja yhteisöille maksamat vuokrat,
- nuoriso- ja liikuntapalvelujen kohdeavustusten jakoperusteet 1.2.2022 alkaen,
- aamu- ja iltapäivätoiminnan laatuksiteerit,
- Puumalan yhtenäiskoulun kehittämistyö: kouluun ulkopaikkakuntalaisia oppilaita,
- Puumalan yhtenäiskoulun lukuvuoden 2021-2022 arviointi ja yhtenäiskoulussa kevätlukukaudella 2022 pidettyjen valtakunnallisten kokeiden tulokset,
- muutokset esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteisiin,
- Puumalan kunnan varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen,
- Tapahtuuko päivähoitossa -kyselyn 2022 tulokset sekä
- varhaiskasvatuksessa olevien lasten tuen tarpeen huomioiminen lasten lukumäärään nähden sekä hallinnollisten päätösten tekeminen varhaiskasvatuksessa annettavasta erityisestä ja tehostetusta tuesta.

Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui 5 kertaa ja käsitteli 39 asiaa. Keskeisimmät asiat olivat:

- vanhusneuvostopäivän 2021, vammaisneuvostopäivän 2022 ja vanhus- ja vammaisneuvostopäivien 2022 annin käsittely,
- Senioritupa-toiminnan aloittaminen,
- jäsenen valitseminen Etelä-Savon vanhusneuvostoon ja vammaisneuvostoon,
- kansallisen vanhuspalvelujen asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten tarkastelu,
- itsemääräämisoikeuden huomioiminen ikääntyneiden ympärivuorokautisissa palveluissa,
- Tulevaisuuden Ikäohjelma -webinaariin osallistuminen
- työryhmän nimeäminen Puumalan kunnan suunnitelmaan ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2022–2025 ja suunnitelman työstäminen loppuvuodesta 2022,
- Vanhustenviikon 2022 organisointi,
- Ikäihmisten valtakunnalliseen webinaariin osallistuminen ja
- kansainvälisen vammaistenpäivän tapahtuman järjestäminen.

Hyvinvointilautakunnan talousarvion toteuma oli lähes 100 % (ylitystä noin 300 €). Prosentuaalisesti suurimmat ylitykset ovat painatus- ja ilmoituskuluissa (764 % ja ylitys talousarvioon nähden n. 5 300 €).

Vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna vuoden 2022 toteutunut toimintakate (109 869 €) oli 8,2 % pienempi (9 843 €).

Hyvinvointipalveluissa tapahtui vuoden 2022 aikana keskeisiä henkilöstövaihdoksia. Palvelujohtaja Anne Julinin ja kansalaisopiston rehtori Leena Viisasen virkasuhteet päättyivät elokuun 2022 lopussa. Näiden kahden viran yhdistämiseksi perustettiin hyvinvointi- ja kulttuurijohtajan virka, johon valittu Anna-Mari Summanen aloitti tehtävässään 22.8.2022.

3.3 OPETUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Opetuspalvelut tarjoavat esiopetusta, perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa, kerhotoimintaa sekä osaa taiteen perusopetusta. Oppilaalle turvataan koko yleissivistävän koulutuksen ajan oppimisympäristö, joka tukee häntä perustietojen ja -taitojen sekä tiedon hankinnan ja soveltamisen oppimisessa. Oppilasta tuetaan hyvän opiskelumotivaation ja yhteistyötaitojen saavuttamisessa. Yleissivistävän koulutuksen aikana oppilas kasvaa ihmisenä ja oppii kunnioittamaan ympäristöä.

PERUSKOULUN REHTORI	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Oman perusopetuksen toimintakate €/oppilas	14 485	17 633	18 197	19 510		
Esiopetuksen toimintakate, €/oppilas	10 332	10 952	11 286	10 285		
0-9 -luokan oppilaat	119	106	96	96		
Peruskoulun päättäneet saavat jatko-opintopaikan, % oppilaista	100	100	100	100		
Vakinainen henkilöstö osallistuu täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	100	100	100	100		
Oppilashuollon ammattihenkilöiden läsnäolon toteutuminen, % sovitusta			100	*		
Oppimisen tukea tarvitsevat oppilaat saavat tarvitsemansa tasoisen tuen, % tuen oppilaista	Koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana keväällä kaikkien oppilaiden tuki ei toteutunut tavoitteiden mukaisesti.	100	100	100		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	51 250	48 777	42 100	45 445	108 %	-7 %
Toimintamenot	-1 857 731	-1 972 983	-1 957 211	-2 040 042	104 %	3 %
TOIMINTAKATE	-1 806 481	-1 924 206	-1 915 111	-1 994 598	104 %	4 %
Toimintakate euroa/asukas	-847	-908	-912	-947	104 %	4 %
0						
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	51 250	48 777	42 100	45 445	108 %	-7 %
Toimintamenot	-1 498 744	-1 556 392	-1 671 180	-1 610 935	96 %	4 %
TOIMINTAKATE	-1 447 494	-1 507 615	-1 629 080	-1 565 491	96 %	4 %

*Koulupsykologia ei ollut keväällä 2022, kuraattorilla useamman viikon poissaoloja keväällä 2022

Toiminnan ja talouden toteuma:

Koulun kevätlukukautta 2022 luonnehti edelleen koronarajoitukset, joiden vuoksi ei juuri ollut tavallisesta opetuksesta poikkeavia tapahtumia eikä ulkopuolisten lähivierailuja. Koko koulun tai kokonaisen luokan etäopetusta ei tarvinnut järjestää, mutta yksittäisiä oppilaita jäi paljon kevään aikana joko korona-altistumisen tai -tartunnan takia pitkäksi aikaa kotiin, jolloin heille tarjottiin etäopetusta. Etäopetus tapahtui samanaikaisesti lähiopetuksen kanssa. Etäopetuksessa oleville oppilaille tarjottiin mahdollisuus kouluruokaan, joko itse keittiöltä noudettuna tai kotiin kuljetettuna (kuljetusoppilaat). Myös moni koulun henkilökunnasta oli kevään aikana poissa töistä korona-altistumisen tai -tartunnan takia, josta aiheutui merkittävä määrä sijaiskuluja. Peruskoulun rehtori oli maaliskuusta alkaen kahdeksan kuukautta virkavapaalla, sijaisena toimi vararehtori.

Lukuvuoden 2021–2022 teemaksi oli kuntastrategian ja sen hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelman kärkitavoitteiden mukaisesti valittu hyvinvointi sekä luonto. Samaa teemaa jatkettiin syyslukukaudella 2022. Teemaa huomioitiin opetukseen luontevasti integroiden, ja oppilaille järjestettiin hyvinvointiaiheinen teemapäivä keväällä. Henkilökunnalle järjestettiin keväällä kaksi hyvinvointiaiheista iltapäivää, joiden aiheina olivat positiivinen pedagogiikka ja sen yhdistäminen yrittäjyyskasvatukseen. Oppilaiden kanssa retkeiltiin keväällä ja syksyllä luonnossa ja toteutettiin vahvasti pedagogiikan kärjeksi nostettua luonto- ja retkeilypedagogiikkaa. Koulun kehittämissyhmä teki tiivistä työtä retkeilypedagogiikan kehittämiseksi sekä suunnitelmia ja toimenpiteitä muilta paikkakunnilta tuleville oppilaille majoitusta tarjoavan yläkoulutoiminnan aloittamiseksi. Yhtenäiskoulun oppilaille aloitettiin suunnitelmalliset tunne- ja vuorovaikutuskasvatustunnit. Henkilökunnan jaksamista kuormittivat erityisesti kevätlukukaudella tiukat terveysturvallisuusmääräykset ja -toimenpiteet sekä oppilaiden pahoinvointi ja käyttäytymisen pulmat.

Kevään 2022 yhteishaussa kaikki päättöluokan oppilaat saivat ensisijaisen hakutoiveensa mukaisen jatko-opintopaikan.

Oppilashuolto on pääsääntöisesti toteutunut lain mukaisesti. Essoten järjestämien koulupsykologin palveluiden saatavuudessa oli katko: koulupsykologi jäi pois tammikuussa eikä uutta koulupsykologia saatu loppukevätlukukauden aikana. Koulupsykologille olisi ollut tarvetta, joten tilanne koettiin oppilashuollossa hankalaksi ja lisäksi se kuormitti kuraattoria ja terveydenhoitajaa. Myös kuraattorilla oli pidempiä poissaoloja. Oppilaiden tarvitsemat psykologin tutkimukset saatiin toteutettua ostopalveluna. Syyslukukaudella 2022 oppilashuollon ammattihenkilöstö on ollut paikalla ja yhteistyö on ollut tiivistä.

Koulun aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettiin päiväkodin koulusiivessä esiopetuksen tiloissa ma-pe aamuisin klo 7.00-8.55 ja iltapäivisin klo 13.10-16.30. Toimintaan on osallistunut enimmillään 28 lasta keväällä ja 24 lasta syksyllä 2022 eskarilaisista kolmasluokkalaisiin.

Vuonna 2022 toimi paljon erilaisia koulun järjestämiä kerhoja. Kerhojen vetäjinä toimivat opettajat ja koulunkäynninohjaajat. Haja-asutusalueiden oppilaille tarjottiin kerhokuljetusta kahdesti viikossa. Kerhotoimintaa järjestettiin keväällä 2022 Opetushallituksen koulun kerhotoiminnan tukemiseen saadun erityisavustuksen turvin (10 000 €) sekä Aluehallintovirastolta saadun Harrastamisen Suomen malli -rahoituksen turvin (13 000 €). Uutta rahoitusta harrastustoiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen haettiin ja saatiin: Harrastamisen Suomen mallin erityisavustusta 15 000 € ja koulun kerhotoiminnan erityisavustusta 5 500€. Syyslukukauden harrastustoiminta järjestettiin näiden rahoitusten turvin. Aluehallintovirasto myönsi valtionavustusta Liikkuva koulu -hankkeelle 10 000 € loppuvuodesta 2022. Toiminta käynnistyy vuonna 2023.

Valtion erityisavustus esi- ja perusopetukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten taustoittamiseen (26 100 €) kohdennettiin keväällä 2022 yhden osa-aikaisen ja syksyllä 2022 kahden samanaikaisopettajan palkkakuluihin sekä tukiopetukseen äidinkieliessä, vieraisissa kielissä ja matemaattisissa aineissa. Uutta valtion erityisavustusta koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi haettiin ja saatiin, esi- ja perusopetuksen osuus siitä on 10 000 €. Myös uutta valtion erityisavustusta esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa

edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen haettiin ja saatiin 20 000 €. Molempien avustusten käyttö alkaa vuonna 2023.

Opetuspalvelut pysyivät hyvin suunnitellussa talousarviossa toimintakatteen ollessa noin 96 %. Esiopetuksessa tilikauden tulos jäi noin 10 % (n. 5 630 €) alle budjetoidun. Myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa toimintakate oli 5 % (n. 1 950 €) alle talousarvion. Sama suuntaus oli myös yhtenäiskoulun opetustoimessa ja yhtenäiskoulun hallinnossa (molemmissa toimintakate 95 %; opetustoimi n. 51 700 € alle talousarvion ja hallinto n. 5 800 € alle budjetoidun) sekä yhtenäiskoulun oppilashuollossa (toimintakate 98 %, n. 4 100 € alle talousarvion). Sen sijaan erityisopetuksessa talousarvio ylittyi hieman (9 %, n. 3 500 €).

Opetuspalvelujen toimintatuotot ovat hieman budjetoitua suuremmat (107,9 %, n. 3 350 €) ennakoimattomista, saaduista hankeavustuksista johtuen. Toimintamenot alittavat talousarvion 3,6 %:lla (60 245 €). Vuoden 2022 toimintakate oli edelliseen tilinpäätökseen (v. 2021) verrattuna 3,8 % (57 876 €) suurempi.

3.4 VARHAISKASVATUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuspalveluja tarjoaa päiväkoti ja perhepäivähoitaja. Lapselle turvataan koko varhaiskasvatuksen ajan hänen ikä- ja kehitystasonsa mukainen kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Lapsen kasvupolku suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön kanssa. Lapsen kasvu- ja oppimisympäristö on lapsilähtöinen, monipuoliseen leikkiin ja toimintaan kannustava.

PÄIVÄKODIN JOHTAJA	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Päiväkodin toimintakate €/hoitopäivä	80	82	98	102		
Vakinainen henkilöstö osallistuu vuosittain täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	63	78	100	80		
Eritasoista tukea tarvitsevat lapset saavat tarvitsemansa tuen, % lapsista	60	100	100	100		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	6 479	14 121	2 850	3 629	127 %	-74 %
Toimintamenot	-483 494	-614 574	-590 411	-644 589	109 %	5 %
TOIMINTAKATE	-477 015	-600 453	-587 561	-640 960	109 %	7 %
Toimintakate euroa/asukas	-224	-283	-280	-304	109 %	7 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	6 479	14 121	2 850	3 629	127 %	-74 %
Toimintamenot	-414 128	-510 109	-529 430	-522 671	99 %	2 %
TOIMINTAKATE	-407 649	-495 988	-526 580	-519 042	99 %	5 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Perhepäivähoitaja on hoitanut kahta lasta suunnitelman mukaan omassa ryhmässään kevään 2022. Ohjaaja on käynyt hoitajan luona kaksi kertaa. Elokuun alusta perhepäivähoitajalla olleet kaksi lasta siirtyivät varhaiskasvatukseen toiseen kuntaan. Hoitaja ei ole ollut työssä sen jälkeen.

Päiväkodin kevätkautta 2022 leimasi erityisesti henkilöstövaihdokset. Uusia, koulutettuja työntekijöitä kuitenkin löytyi lähtevien tilalle ja toiminta jatkui normaalisti. Henkilöstön poissaoloja oli koronan ja tiukentuneiden sairauspoissaolo-ohjeiden vuoksi paljon. Sijaisia otettiin ja saatiin jonkin verran.

Syksyllä henkilökunta oli pysyvämpää ja kuntaan muuttaneista saatiin koulutettuja työntekijöitä muun muassa pitkäaikaiseen sijaisuuteen.

Lapsia oli listoilla siten, että kesäkuussa, kun kesähoitoa tarvitsevat koululaiset tulivat päiväkotiin, lapsia oli 24 yli 3-vuotiasta ja 10 alle 3-vuotiasta, yhteensä 34 lasta. Syksyllä lapsia oli 28 kokopäiväisesti ja 8 koululaista osa-aikaisesti ja osin satunnaisesti.

Yli kolmevuotiaiden kanssa tehtiin tammi-kesäkuussa retkiä Geopark-kohteisiin, uimahalliin ja Liehtalanniemen kotiseutumuseoon. Seitsemän lasta osallistui Metsäsydämen joogaryhmään kolme kertaa. Koronan takia kolmesti siirretty nukketatteriesitys Hiirulainen sirkuksessa toteutui toukokuussa. Syyspuolella opeteltiin kierrätystä ja lajittelua sekä vierailtiin Roope-Saimaa -aluksella. Päiväkodissa vietettiin kirjallisuusviikkoa, käytiin säännöllisesti urheiluhallissa (jokainen lapsi vähintään kerran viikossa) muun muassa liikuntaleikkikoulun ohjelmalla sekä opiskeltiin tunnekasvatusta pienryhmissä. Joulujuhlissa koulun ruokalassa esiintyi Maddaleena, osallistujia oli kaikkien lasten perheistä.

Kevään 2022 aikana järjestettiin vanhempainilta, jonka aiheena oli rajat ja rakkaus ja yhteistyökumppanina Essotesta perheohjaaja Sanna Paunonen ja sosiaalityöntekijä Marika Räisä. Asiakaskysely toteutettiin sähköisenä ja siihen saatiin 20 vastausta. Syksyllä vanhemmat perustivat vanhempaintoimikunnan edistämään perheiden verkostoitumista. Toimikunta suunnitteli perheille yhteistä ohjelmaa, muun muassa puistotreffejä ja joulunavajaislaulua.

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintakate vuonna 2022 oli 102 € / päivä. Nousu on huomattava edelliseen vuoteen verrattuna. Tarkastuslaskelma ohjeellisella kaavalla osoittaa, että todellisuudessa vuoden 2021 toimintakate oli 97 € / päivä. Tämä huomioiden nousu on huomattavasti maltillisempi.

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintatuotot ylittivät talousarvion 27,3 %:lla (n. 780 €). Toimintakulut alittivat myös talousarvion (toteuma 98,7 %, n. 6 760 €). Vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna toimintakate oli 4,6 % (n. 23 000 €) suurempi.

3.5 NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Nuorisopalvelut luo edellytyksiä lasten ja nuorten hyvinvointiin, harrastuksiin sekä omaehtoiseen toimintaan nuorisolain edellyttämällä tavalla lähipalveluina sekä digitaalisena nuorisotyönä yhdessä muiden paikallisten ja alueellisten nuorisoalan toimijoiden kanssa. Kaikessa toiminnassa korostuu lasten ja nuorten osallisuus nuorisovaltuuston toimiessa nuorten asioiden virallisena esiintuojana ja kommentoijana. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille apua ja löytää ne palvelut, joita nuori tarvitsee päästäkseen elämässään eteenpäin. Liikuntapalvelut järjestää monipuolisia liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohde-ryhmät huomioon ottaen sekä henkilökohtaista liikuntaneuvontaa. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana muut Puumalassa liikuntaa järjestävät paikalliset ja alueelliset tahot. Liikuntapalvelut tarjoaa myös toimitiloja ja taloudellista tukea puumalalaisille liikuntaa järjestäville yhdistyksille ja ryhmille.

VAPAA-AIKASIHTEERI	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Nuorisovaltuuston kokoukset/kokoontumiset	8	7	7	7		
Nuorten ja päättäjien yhteiset tilaisuudet	0	1	1	1		
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 13-20 v. nuorille, tuntia	240	333	250	308		
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 9-12 v. nuorille, tuntia	142	100	150	112		
Maksuttomia liikuntaryhmiä eri kohderyhmille		9	9	12		
LIITO-ryhmän kokoontumiskerrat		3	4	4		
Kuntosalin kävijämäärä, käyntikertoja	9468	9 675	12000	10777		
Urheiluhallin käyttäjämaksujen osuus käyttömenoista %	40	51	40	57		
Lisäresurssien saaminen hanketoiminnan kautta, hankkeita	4	4	4	4		
Lasten ja nuorten moniammatillisen työryhmän kokoontumiskerrat	7	6	7	5		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	76 890	93 174	66 986	77 787	116 %	-17 %
Toimintamenot	-363 416	-434 640	-449 933	-418 935	93 %	-4 %
TOIMINTAKATE	-286 526	-341 466	-382 947	-341 148	89 %	0 %
Toimintakate euroa/asukas	-134	-161	-182	-162	89 %	0 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	56 950	65 243	45 090	60 535	134 %	-7 %
Toimintamenot	-167 371	-207 712	-225 260	-194 262	86 %	-6 %
TOIMINTAKATE	-110 421	-142 469	-180 170	-133 727	74 %	-6 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Nuorisopalvelut järjestivät toimintaa lapsille ja nuorille suunnitelmien mukaisesti. Tärkeimmät palvelut olivat tammi-toukokuussa ja syys-joulukuussa nuorisotalon avoimet ovet 7. lk -20 v. nuorille torstai-, perjantai- ja lauantai-iltaisina sekä vastaavaa toimintaa 3.-6. luokkalaisille keväällä ja 5.-6. luokkalaisille syksyllä tarjonnut Minitalo yhtenä päivänä viikossa. Kesäkuun alussa järjestettiin päiväleiri 1.-6. luokkalaisille. Lasten kesäviikko toteutettiin heinäkuussa.

Nuorisovaltuusto on toiminut aktiivisesti nuorten asioiden asiantuntijana. Nuorisovaltuustolla on edustajat Puumalan kunnanvaltuustossa ja lautakunnissa, Etelä-Savon maakunnallisessa nuorisovaltuustossa sekä useissa paikallisissa työryhmissä. Nuorisovaltuuston oma skeittityöryhmä on suunnitellut satamaan skeittipuiston, joka valmistui lokakuun lopussa.

Nuorisopalvelujen toimintaa on monipuolistettu useilla hankerahoituksella. Kerhotoiminnan yhteishanke on saanut aluehallintovirastolta erityisavustusta lasten ja nuorten harrastustoimintaan, jolla rahoitettiin Minitalotoimintaa ja muuta kerhotoimintaa sekä hankkeessa mukana olevan 4H-yhdistyksen kerhotoimintaa. Kansainvälistä nuorisotyötä toteutettiin EU:n Erasmus + -ohjelman mukaisesti kahdella nuorten ryhmävaihdolla, viikolla 9 puumalalaiset nuoret isännöivät islantilaisia nuoria ja viikolla 15 puumalalaisten nuorten ryhmä matkusti Islantiin. Syksyllä nuorten ryhmä kirjoitti uuden hankehakemuksen jatkaakseen kansainvälistä

nuorisotyötä keväällä 2023. Puumalan ja Juvan yhteinen digitaalisen nuorisotyön hanke #DINO järjesti nuorten kanssa lanit, pelitoimintaa ja värkkäilyä nuorille sekä digitaalisen nuorison koulutusta nuorten kanssa työskenteleville.

Etsivä nuorisotyö on osa nuorisopalvelujen tehtäväkenttää. Etsivä nuorisotyö on tavoittanut tuen tarpeessa olevia puumalalaisia 15–29 -vuotiaita nuoria mahdollisimman varhain ja auttanut heitä tarvitsemansa tuen ja palvelujen piiriin. Etsivän nuorisotyön palvelu on aina nuorelle vapaaehtoista. Etsivä nuorisotyöntekijä on pienessä kunnassa ”Ohjaamo-palvelu”, joka neuvoo ja tarvittaessa konkreettisesti menee nuoren kanssa hänen tarvitsemien palvelujen luokse, joista kaikki eivät välttämättä ole tarjolla Puumalassa. Etsivän nuorisotyön tukena Puumalassa on paikallinen, hyvä monialainen verkosto. Etsivään nuorisotyöhön aluehallintovirasto on myöntänyt erityisavustusta 0,5 henkilötyövuoden palkkakustannuksiin 15 000 €.

Nuorisopalvelujen kohdeavustuksia haettiin neljä kertaa, hakijoille myönnettiin kohdeavustuksia yhteensä 3 590,35 €.

Liikuntapalvelut tarjosivat eri kohderyhmille suunnattuja maksuttomia liikuntaryhmiä tammikuusta toukokuuhun ja syyskuusta joulukuuhun sekä henkilökohtaista liikuntaneuvontaa koko toimikauden ajan. Yli 15-vuotiaiden ohjattu liikuntatoiminta oli tauolla paikallisten koronarajoitusten vuoksi tammikuun ajan ja tänä aikana ryhmiä toteutettiin etäyhteyksillä. Liikuntaneuvontaa on annettu terveydenhuollosta ohjautuneille sekä omatoimisesti neuvontaan hakeutuneille henkilöille. Neuvonta on aina henkilökohtaista ja sen sisältö määritellään asiakkaan kanssa yhdessä tarpeiden mukaisesti.

Uimahalliretkiä Juvan Sampolaan järjestettiin vuoden 2022 aikana 15 kertaa, jokaisella kerralla mukana ikäihmisiä sekä joka toisella kerralla varhaiskasvatuksen tai yhtenäiskoulun oppilaita vuorotellen. Kilpailutoimintaa toteutettiin yhdessä paikallisten urheiluseurojen kanssa tehtyjen yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Kuntoliikuntatapahtumia järjestettiin hiihtotapahtumina.

Liikuntapalvelujen palvelutarjontaa kevään aikana tuli monipuolistamaan työikäisten liikuntaan keskittyvä Liiku Puumalassa -hanke, jonka puitteissa teetettiin keväällä opinnäytetyönä kysely Puumalan kunnan työntekijöille heidän liikunta-aktiivisuudestaan. Elokuussa järjestettiin aikuisväestölle maksuton kuntotestaus- ja hyvinvointitapahtuma ja liikuntalajien kokeilujaksoja. Hanke on aluehallintoviraston osarahoittama.

Kuntalaisten osallisuutta liikuntapalveluihin edustava LIITO-työryhmä kokoontui kolme kertaa ja käyttäjäpalautetta varten urheiluhallilla on palautelaatikko. Liikkumisen monialainen työryhmä perustettiin keväällä ja se kokoontui ensimmäisen kerran 1.6.2022.

Liikuntapalvelujen kohdeavustuksia haettiin 12 kertaa, hakijoille myönnettiin kohdeavustuksia yhteensä 5 015,00 €.

Nuoriso- ja liikuntapalvelujen toimintatuotot ylittivät talousarvion 34,3 %:lla (n. 15 450 €). Toimintamenot puolestaan alittivat talousarvion 3,8 %:lla (n. 31 000 €). Toimintakatteen toteuma oli 74,2 % (alitusta talousarvioon n. 46 450 €). Vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna toimintakate oli 6,1 % pienempi (n. 8 740 €).

3.6 AIKUISKOULUTUSPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Puumalan kansalaisopisto järjestää alueen asukkaille vapaan sivistystyön koulutusta. Opiston laaja opetus- ja tarjonta tukee yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä. Opisto tarjoaa myös mahdollisuuksia musiikin perusopetukseen ja avoimeen yliopisto-opetukseen sekä järjestää tarvittaessa maksupalvelukoulutusta. Opiskelu viedään lähelle ihmistä turvaamalla opiskelumahdollisuudet myös haja-asutusalueella.

Opiskelu tapahtuu elinikäisen oppimisen sekä kestävän kehityksen periaatteiden pohjalta. Opisto toimii yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Opiskelijoiden lukumäärä	1 709	1 476	1 800	1 700		
Opetustuntien lukumäärä	2 703	2 979	3 200	3 086		
Toimintakate €/opetustunti	93	85	86	87		
Toimintakate €/opiskelija	148	172	152	158		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	37 668	35 013	38 360	33 933	88 %	-3 %
Toimintamenot	-290 354	-288 883	-314 038	-302 059	96 %	5 %
TOIMINTAKATE	-252 686	-253 870	-275 678	-268 126	97 %	6 %
Toimintakate euroa/asukas	-119	-120	-131	-127	97 %	6 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	37 668	35 013	38 360	33 933	88 %	-3 %
Toimintamenot	-238 164	-252 822	-282 110	-269 790	96 %	7 %
TOIMINTAKATE	-200 496	-217 809	-243 750	-235 857	97 %	8 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Vuoden 2022 aikana Puumalan kansalaisopistossa annettiin yhteensä 3 086 opetustuntia, opiskelijoita oli eri kursseilla yhteensä 1 700. Näistä naisoletettuja oli 1 367 ja miesoletettuja 333. Jälkimmäisten määrässä oli lisäystä noin 23 % edelliseen vuoteen verrattuna. Netto-opiskelijamäärä oli 495 (naisoletettuja 366, miesoletettuja 129). Näistä 70 (14,1 %) opiskelijan kotikunta oli jokin muu kuin Puumala. Kursseja toteutui 182 vuoden 2022 aikana.

Syyslukukaudella 2022 koronarajoitukset eivät enää vaikuttaneet opetuksen toteuttamiseen, mutta vaikuttivat vielä opiskelijoiden osallistumiseen kansalaisopiston kursseille. Syyslukukaudella 2022 kurssitarjonta monipuolistui hieman ja pitkin syksyä kansalaisopiston toiminnan kehittämistä mietittiin eri ryhmissä, kuten kansalaisopiston vakinaisen henkilöstön tiimeissä, kansalaisopiston laadun ja kehittämisen työryhmässä sekä kansalaisopiston opistolaiskunnassa.

Toteutuneiden opetustuntien lukumäärässä on lisäystä 3,6 % (107 opetustuntia) vuoteen 2021 verrattuna. Myös opiskelijoiden lukumäärässä on lisäystä (224 opiskelijaa ⇨ +15,2 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Lisäys ei kuitenkaan näy toimintatuotoissa, joita oli 3,1 % vähemmän vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna. Tämä johtunee siitä, että yhä useampi on ostanut lukukausikortin, jolla pystyy osallistumaan usealle kurssille erikoiskursseja ja soitinopetusta lukuun ottamatta.

Syyslukukaudella 2022 tapahtui muutoksia Puumalan kansalaisopiston henkilöstössä. Rehtori Leena Viisanen jäi pois kansalaisopiston palveluksesta elokuun 2022 lopussa. Puumalan kansalaisopiston rehtorin tehtävät sisällytettiin hyvinvointi- ja kulttuurijohtajan työnkuvaan.

Aikuiskoulutuspalvelujen toimintakate oli 97 %. Se oli 8,3 % (n. 18 050 €) suurempi kuin vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

3.7 KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Palvelusuunnitelma:

Kirjastolaitos edistää kuntalaisten ja kunnassa lomailevien mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä kansainvälistymiseen. Lisäksi kirjastolaitos edistää virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöä ja niiden sivistyksellistä kehittymistä. Kulttuuripalvelut edistää ihmisten henkistä hyvinvointia. Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia, näyttelyitä ja retkiä sekä edistää paikallisten harrastajien toimintaa ja verkostoitumista. Lisäksi kulttuuripalvelut vastaa Liehtalanniemen museotilan ja Salpalinja-bunkkerin toiminnasta sekä koordinoi höyrylaiva s/s Wennon toimintaa yhteistyössä Puumalan veneseuran kanssa. Kulttuuripalvelut tukee saumatomasti kunnan matkailupalveluita ja osallistuu kuntamarkkinointiin.

MARKKINOINTIPÄÄLLIKKÖ	TP 2020	TP2021	TA 2022	TP 2022	Käyttö%	Muutos 2021-2022, %
Kirjaston aukiolotuntien määrä	2 225	2 971	3 000	3 747		
Lainojen määrä	13 306	17 815	15 000	19 864		
Toimintakate €/laina	10	7	9	5		
Kirjahankintojen määrä/1000 asukasta (OKM:n vähimmäistavoite: 350)	947	442	350	536		
Järjestetyt kulttuuritapahtumat	20	10	20	30		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	14 243	18 403	7 930	5 940	75 %	-68 %
Toimintamenot	-238 623	-244 785	-235 230	-223 398	95 %	-9 %
TOIMINTAKATE	-224 380	-226 382	-227 300	-217 458	96 %	-4 %
Toimintakate euroa/asukas	-105	-107	-108	-103	95 %	-3 %
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	14 243	18 403	7 930	5 940	75 %	-68 %
Toimintamenot	-225 513	-234 335	-223 980	-212 078	95 %	-9 %
TOIMINTAKATE	-211 270	-215 932	-216 050	-206 138	95 %	-5 %

Toiminnan ja talouden toteuma:

Koronapandemian aiheuttamien palvelurajoitusten vaikutukset näkyvät vielä selvästi alkuvuoden ajan kirjastopalveluiden käytössä. Pandemiarajoitukset purettiin helmikuussa 14.2.2022 alkaen, mutta edellisten vuosien aukiolojen ja omatoimiaikojen leikkaukset näkyivät vielä rajoitusten purkamisen jälkeenkin. Vasta keväen korvalla palvelujen käyttö palautui lähes normaaliksi, mutta pientä viivettä aiheutti kesäkuun alussa toteutettu Koha-kirjastojärjestelmän versiopäivitys, joka edellytti kaikkien Suomen Koha-kirjastojen sulkemisen kahdeksi päiväksi. Kirjaston aukiolotuntien ja lainojen määrässä on kuitenkin iso lisäys vuoteen 2021 verrattuna.

Mikkelin seutukirjaston Puumalan toimipisteessä oli asiakaskäyntejä 3,26 /asukas. Puumalan asukkaista 40 % oli kirjaston lainaaja. Lainauksia tehtiin 9,43 / asukas. Verkkokäyntejä kirjattiin 8414 (määrä jyvitetty asukasluvun perusteella.) Kirjahankintoja 1000 asukasta kohti toteutui 536,31.

Kokoontumisrajoitukset varjostivat edelleen myös tapahtumien järjestämistä. Mukamas-teatteri ja Teatteria 2010! vierailivat päiväkodilla keväällä. Vanhuspalveluissa ja Peippolassa konsertoi muusikko Jendrek Prusak. Huhtikuun alussa toteutettiin Ukrainan tukikonsertti kirkossa, jonka tuotto (4 075 €) osoitettiin Kirkon ulkomaanavun kautta Ukrainan sodan uhreille. Kulttuuritoimijat kutsuttiin koolle huhtikuussa. Liehtalanniemen museotila avautui yleisölle 11. kesäkuuta. Olli Jaatinen Mikkelin valokuvakeskuksesta kokosi ikkunanäyttelyn

kunnantalolle kulttuuripalvelujen toimeksiannosta. Näyttelyssä esitellään kymmenen Leo Montosen mustavalkoista valokuvavedosta. Myös perinteinen Puumalan Taideyhdistyksen näyttely oli esillä kunnantalolla. Höyrylaiva s/s Wennon maanantairisteilyt olivat edelleen hyvin suosittuja.

Kulttuuripalvelut tuki kohdeavustuksilla Norpan aika -kesäteatteriesityksen toteuttamista Lintusalossa, Puumalan Kalevalalaiset Naiset ry:tä, Puumala seuraa, Jalkapuuteatteria ja Lasten kuvataideleirin järjestämistä. Kulttuuripalkinto 2022 myönnettiin elokuvayrittäjä Mika Luukkoselle. Kokoa oma poppoo -kulttuurikyytiavustusta myönnettiin kuudelle ryhmälle.

Puumala on mukana maakunnallisessa kulttuuritoiminnan Akku-kehittämishankkeessa, jossa luodaan seudullisia kulttuurituotteita ja käytänteitä muun muassa järvikulttuuriin ja saaristolaisuuteen liittyen. Puumalassa toteutettiin keväällä lasten mobiiliseikkailu, maakuntataiteilija Mari Liimataisen vierailut Hurissalossa ja Puumalan satamassa. Veteraanipäivää juhlistettiin huhtikuussa seudullisella juhlatallenteella, jossa esiintyi Puumalan mieskuoro.

Norppapolusta tuotettiin kesävideo ja Norppapolun taidepolku merkittiin maastoon QR-koodien avulla. Myös Hiisipolulle tuotettiin uudet linnustoa esittelevät opastaulut yhteistyössä Puumalan Luontoretkeilijät ry:n kanssa. Lastenviikon ohjelma ja esite valmistui kevään aikana yhteistyössä nuoriso- ja liikuntapalvelujen ja kirjaston kanssa. Kirjakemmakat toteutettiin elokuussa. Puumalan kulttuurihistoriallisen kyläkävelyn -karttasisältö valmistui. Marraskuun 2022 lopussa järjestettiin Kulttuurikahvit -iltatilaisuus puumalalaisen kulttuuritoiminnan kehittämiseksi. Itsenäisyyspäivää juhlistettiin joulukuussa viimeistä kertaa yhteistyössä itsenäisen Puumalan seurakunnan kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toimintatuotot alittivat talousarvion 25,1 %:lla (1 990 €). Toimintatuotoissa on vähenemistä 67,7 % (n. 12 460 €) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintamenot jäivät 5,3 % (n. 11 900 €) talousarvioon kirjatusta. Toimintakate oli 4,5 % (n. 9 790 €) suurempi kuin vuoden 2021 tilinpäätöksessä.